

ПИСМЕНИ ЗАДАТАК НАГРАЂЕН ПРВОМ НАГРАДОМ

Петар Ђорђевић, четврти разред

Гимназија „Јован Скерлић”, Владичин Хан

Хамлет и савремени човек – борба са сопственим изборима

Постоје дела која се не читају, већ се живе. Постоје јунаци који нису само слова на папиру, већ оживљени на колективном ткиву човечанства. Када ветрови завијају око зидина Елсинора, они не носе само хладноћу Северног мора; они носе језу која вековима струји кроз кичмену мождину сваког мислећег бића. Вилијам Шекспир, тај неприкосновени архитекта људске душе,

није исписао драму о данском принцу, он је исцртао мапу нашег унутрашњег пакла. Хамлет није умро у 5. чину. Он се сваког јутра буди у нама, у нашим огледалима, у нашим неодлучним корацама кроз бетонске џунгле 21. века. Тема о борби са изборима није тек пуко поређење једне епохе са другом, то је сусрет са сопственим одразом у разбијеном стаклу времена, где нас из дубине векова посматрају очи које знају нашу најмрачнију тајну: терет слободе је тежи од окова ропства. Савремени човек стоји на врхунцу цивилизацијског развоја, са светом на длану, умрежен, информисан, а никада усамљенији и никада изгубљенији. Ми смо постали богови технологије, али смо остали просјаци духа. Баш као Хамлет, који се враћа са студија

у Витембергу носећи бакљу ренесансног ума у мрак средњовековне Данске, и ми смо бачени у свет у коме су „зглобови времена искочили”. Наша Данска је глобална позорница лажи, пост-истине и моралног релативизма. Окружени смо Клаудијама – узурпаторима који нам нуде сигурност у замену за савест, и Полонијама – тим вечним бирократама бесмисла који гуше сваку искру аутентичности. У том вртлогу, Хамлетова клетва постаје наша дијагноза: претерана свест. Ми не дељамо – ми анализирамо. Ми не живимо – ми скролујемо. Хамлетово одлагање освете није кукавичлук; то је интелектуална парализа онога ко води превише варијабли. Савремени човек је распет између безброј могућности. Који пут одабрати када сви путеви делују подједнако бесмислено или подједнако ризично? Страх од грешке је постао доминантна религија нашег доба. Ми вивисецирамо сваку одлуку док она не умре на операционом столу нашег ума. Из те агоније свести издиже се чувени солилоквијум, та химна егзистенцијализма, која данас одјекује јаче него икада, али не нужно као питање самоубиства, већ као крик за идентитетом: „Бити или не бити, питање је сад”. „Бити данас” значи усудити се, значи скинути маску у свету карневала. Значи стати иза своје речи, прихватити ризик, загрлити бол као доказ постојања. „Не бити” је линија мањег отпора, утапање у масу, комформизам, продаја душе за лајкове, за статус, за миран сан у златном кавезу. Хамлет

бира тежи пут, бира лудило као једини начин да остане нормалан у полуделом свету. И ми то радимо. Повлачимо се у иронију, у сарказам, у емотивну

дистанцу. Постајемо цинични, јер је то једини оклоп који нас штити од разочарања. Али, та игра има своју цену. Борба са сопственим изборима није академска расправа; то је рат у којем се гине. А најчешће гину они најневинији у нама и око нас. Док ми, модерни Хамлети, водимо своје „узвишене” унутрашње монологе, док вагамо смисао космоса и правде,

и газимо преко цвећа. Офелија није само трагична хероина; она је симбол свега онога што смо жртвовали јер нисмо умели да изаберемо. Она је неостварена љубав, прекинуто пријатељство, пропуштена прилика да будемо нежни. Наша неодлучност је оружје масовног уништења за наше ближње. Хамлетово сурово: „Иди у манастир!” крик је човека који зна да је затрован и који не жели да својим отровом зарази чистоту. Али, бежање од избора је такође избор. И то онај најгори. Остављамо пустош

за собом, правдајући се вишим циљевима, док у реци времена тону они који су нас волели, повучени на дно тежином нашег оклевања. Међутим, Хамлетова величина, а тиме и путоказ за нас, лежи у његовој трансформацији. Где престаје парализа? Где почиње живот? У Елсинору, то се дешава у најмрачнијем и најискренијем тренутку – на гробљу. Док земља одјекује под ударцима лепоте гробара, Хамлет достиже своју калварију сумње. Када у руку узме лобању Јорика, дворске луде коју је некада познавао, дешава се катарза епских размера. Лобања није само мртва глава; она је огледало. Она је онтолошка опомена која разбија све фатаморгане. Гледајући у празне очне дупље, Хамлет схвата истину која чини све његове интелектуалне расправе о освети, моралу и љубави неважним све је страх. И цар Цезар, и Александар Велики, и Клаудије, и он сам – сви су сведени на исту меру, на исту шаку земље. Пред апсолутном равноправшћу смрти, страх од погрешног избора остаје бесмислен. Чега се плашимо? Неуспеха? Осуде? Ако је крај исти, ако је сав напор људске егзистенције сведен на прашину којом се крпе рупе у зиду, зашто бисмо оклевали? Једино Јорикова лобања у нашој руци може да нас пробуди из парализе воље. Свест о смрти рађа

храброст за животом. Хамлетов монолог завршава се овде, и почиње његово дело. Из тог отрежњења проистиче и сама завршница драме, која није тријумф правде, већ експлозија фатализма преображеног у слободу. Хамлет излази на двобој са Лаертом. Он зна да је преварен, зна да је отров у пехару и на врху мача. Али сада, у том тренутку неизбежне смрти, он прихвата своју судбину. Он изговара реченицу која је муња која растапа ноћ, аксиом живота и коначни одговор на све филозофске дилеме: „Бити спреман, то је све”. Ово није изјава пасивности; то је највиши степен активне спремности. То значи: Не могу контролисати космичку неправду, али могу да контролишем свој последњи избор. Могу да се суочим са крајем достојанствено и у складу са својом савешћу. Хамлетова победа у борби са сопственим изборима није у томе што је донео најбољу одлуку,

већ у томе што је коначно, без оклевања, прихватио своју дужност и своју судбину. И ту лежи најмоћнија лекција за савременог човека, разапетог између хиљаду нотификација, и притиска савршенства. Морамо се ослободити тираније сумње. Морам изабрати један пут, а затим га ходати свом силином своје душе. Наша мисија, као модерних Хамлета, није да чекамо тишину. Наша мисија је да пре него што тишина дође, својим изборима и делима произведемо такав гром да одјекује вековима. Морамо престати да будемо посматрачи и постати аутори сопствених живота, носећи мач акције упркос тежини свести. У тој храбрости да се живи аутентично упркос апсурду, упркос страху, упркос неумитној тишини која следи, лежи коначна, епска

победа данског принца у свакоме од нас. У том одлучном, макар и трагичном, чину избора, ми славио људскост.